

Phòng trị bệnh cúm lợn (Influenza suum- Hog flu)

Trên thế giới bệnh cúm lợn (Swine influenza) là một bệnh truyền nhiễm cấp tính, gây ra do các virus cúm thuộc typ A, lây lan rất nhanh, được phát hiện lần đầu tiên ở vùng Bắc nước Mỹ (1918), từ đây lây lan sang một số nước thuộc Bắc Mỹ và thế giới. Bệnh đã lây sang người và phát triển thành đại dịch cúm ở một số quốc gia khác vào năm 1918 gây chết hàng chục triệu người.

1. Nguyên nhân:

Tác nhân gây bệnh là virus cúm H1N1, H3N2, H1N2. Các chủng virus cúm phân lập được từ lợn bệnh là chủng A/swine/Kanagawa/2/78 (H1N2); chủng A/Tokyo/6/73 (H3N2) và chủng A/Kumamoto/22/76 (H1N1) phân lập từ Tây Ban Nha; đặc biệt chủng này có kháng nguyên N1 tương tự như N2 của các chủng trên.

Các virus cúm có thể gây bệnh cho người và cho các loài gia súc, gia cầm và chim thú hoang dã trong đó có lợn. Các nhà khoa học xác định virus cúm có 2 kháng nguyên bề mặt là H và N luôn thay đổi. Hiện nay người ta đã phân lập được nhiều chủng virus thuộc typ A có 9 kháng nguyên N xếp từ N1, N2,... N9 và 16 kháng nguyên H từ H1, H1,... H16 (theo tổ chức Y tế thế giới). Từ 9 N và 16 H có thể tạo ra 144 virus cúm và chúng có thể gây ra 256 dạng cúm cho người và động vật.

Trong môi trường tự nhiên, virus cúm có thể tồn tại từ 3 đến 30 ngày vẫn giữ nguyên độc lực gây bệnh. Virus bị diệt dưới ánh sáng mặt trời và nhiệt độ trên 65°C trong 30 phút. Các loại thuốc sát trùng diệt được virus cúm là: foocmol- 2%, 2% của Vinadin 10%, Virkon.S- 5%; dung dịch xút 5%; nước vôi 10%, B.K.Vet.

2. Đặc điểm dịch tễ:

Bệnh cúm lợn được xếp vào bệnh truyền nhiễm nhóm A, nghĩa là bệnh cực kỳ nguy hiểm, đại lưu hành, lây lan rất nhanh ở tất cả các lứa tuổi, nhưng lợn con từ 1- 5 tuần tuổi bị bệnh nặng và tỷ lệ chết cao nhất.

Bệnh cúm lợn có thể lây sang gia cầm, và từ đó là lây sang người. Năm 1918, trên thế giới đã có 20 triệu người bị chết do virus H1N1, sau đó những quan sát, thống kê của các chuyên gia y học (WHO) cho thấy: từ 1959 đến 1983 đã có khoảng 24 triệu người ở lứa tuổi 14 -30 bị nhiễm virus cúm lợn và bị chết ở nhiều quốc gia. Bệnh cúm ở lợn cũng lây sang gia cầm và ngược lại. Virus cúm gia cầm khi vào lợn có thể gây đột biến gen, tạo ra các chủng virus cúm có độc lực cao.

Bệnh cúm lợn lây lan qua đường hô hấp là chính.

Bệnh phát ra quanh năm, nhưng chủ yếu vào thời gian chuyển mùa thời tiết ấm sang thời tiết lạnh.

3. Triệu chứng bệnh lâm sàng:

Thời gian ủ bệnh: 2- 5 ngày rất ít khi 14 ngày.

Lợn bị bệnh thể cấp tính đột ngột bùng phát và lây lan nhanh ra toàn đàn với tỷ lệ rất cao gần 100%, sốt cao 41,5- 42°C. Lợn bệnh buồn bã, nằm tùm đống với nhau, khi bị xua đuổi thì chúng đi loạng choạng run rẩy rồi nằm bệt; thở khó và thở

nhANH (thở thể bụng). Khi thở khó, lợn phải ngồi như chó, ăn kém hoặc bỏ ăn, chảy nước mắt, nước mũi; phần da mềm có những mảng phát ban đỏ ở tai, chân, mõm.

Lợn con theo mẹ từ 1- 5 tuần tuổi chết rất nhanh và tỷ lệ chết cao. Những dấu hiệu lâm sàng rất nặng diễn ra 2- 4 ngày đầu, nhưng sau đó cũng giảm đi rất nhanh. Sức khoẻ của lợn được hồi phục sau 6 - 7 ngày. Tuy nhiên có một số lợn vẫn thở khó và ho không giảm do viêm đường hô hấp chính phát và thứ phát.

Phần lớn lợn lớn trên 5 tuần tuổi có tỷ lệ chết rất ít, khoảng 4- 5%. Lợn bị chết chủ yếu do viêm phế quản- phổi nặng và nếu bệnh ghép với các vi khuẩn gây bệnh đường hô hấp khác như: Mycoplasma, liên cầu khuẩn (Streptococcus), tụ huyết trùng (Pasteurella)thì tỷ lệ chết sẽ cao hơn nhiều.

Lợn nái mang thai khi nhiễm virus cúm sẽ bị bệnh nặng hơn so với lợn vỗ béo và thường bị sảy thai sau 3- 5 ngày kể từ khi có triệu chứng bệnh. Nếu không bị sảy thì lợn nái bệnh sinh ra con yếu ớt, khó nuôi, chết dần.

4. Mô khám bệnh tích:

Mô khám lợn chết do bệnh cúm từ 1- 5 tuần tuổi người ta thấy: phế quản và phổi có nhiều dịch nhầy thâm xuất và bọt. Niêm mạc phế quản có những đám tụ huyết đỏ, phổi và chùm hạch phổi, hạch phế quản sưng phù nề. Cắt ngang các thùy phổi thấy có nhiều dịch lẫn với các đám sợi huyết chảy ra và hiện tượng này cũng thấy ở trong các tiểu phế quản, làm tắc nghẽn lưu thông không khí; đó chính là nguyên nhân gây khó thở. ở một số lợn bị bệnh nặng còn thấy các tiểu thùy phổi tụ huyết màu xám đỏ, sưng phù thũng chiếm từ 30- 50% thể tích của phổi. Niêm mạc mũi lợn bệnh cũng có hiện tượng sưng thũng, tụ huyết và chảy dịch nhầy.

5. Chẩn đoán:

Chẩn đoán lâm sàng: bệnh xảy ra đột ngột, lây lan nhanh (gần 100% đàn lợn), lợn sốt cao, thở khó và ho do viêm phế quản- phổi. Lợn lứa tuổi 1- 5 tuần bị bệnh nặng, có tỷ lệ chết đến 40%, nhưng ở lợn trưởng thành, lợn vỗ béo tỷ lệ chết thấp khoảng 4 - 5%.

Chẩn đoán phòng thí nghiệm: phân lập và định loại virus cúm

Chẩn đoán miễn dịch: các phương pháp ngưng kết hồng cầu (HI, HA), phương pháp miễn dịch gắn men (ELISA) được áp dụng để chẩn đoán nhanh, chính xác bệnh cúm lợn.

6. Điều trị:

Không có thuốc đặc trị bệnh. Do vậy khi dịch cúm xảy ra, người ta áp dụng các biện pháp nâng cao sức đề kháng và chống nhiễm khuẩn thứ phát.

- Cách ly chuồng có lợn bị cúm với các chuồng khác, không di chuyển lợn ra khỏi chuồng mà phải bao vây, tiêu độc triệt để khu chuồng như: Phun thuốc sát trùng mạnh (Vinadin 10%, Virkon.S, B.K.Vet, rắc vôi bột) xung quanh chuồng; cử người nuôi riêng cho lợn chuồng đó với đầy đủ các trang bị bảo hộ (khẩu trang, áo quần bảo hộ, ủng, găng tay, kính và mũ bảo hộ).

- Cho lợn uống đủ nước sạch và mát, có pha thuốc T.cúmgiusúc và chất điện giải TĐG.Năm Thái, Doxyvit.Thái hoặc Supervitamin để giảm thiệt hại, giải nhiệt,

nâng sức đề kháng và kích thích tính thèm ăn của lợn. Mỗi loại dùng 10-15g/100kgP/ngày, dùng 5 - 7 ngày liên tục.

- Cho lợn ăn thức ăn nhẹ dễ tiêu, thêm rau xanh, củ quả rửa sạch và thái nhỏ sẽ làm cho lợn chóng hồi phục.

- Sử dụng các kháng sinh trộn vào trộn thức ăn, hoặc pha nước cho uống. Có thể dùng một trong các kháng sinh và cách chữa của bệnh suyễn lợn để ngừa bệnh thứ phát và giảm tỷ lệ chết chống biến chứng còi cọc. Thuốc phải dùng cho cả đàn lợn trong chuồng, thời gian sử dụng 4- 5 ngày liền:

- + Pig.Mix: 8kg/tấn thức ăn/ngày
- + Gentafram: 4kg/tấn thức ăn/ngày
- + Flumequin 20: 20ml/lít nước
- + Enro 10: 20 – 30ml/lít nước
- + Norflox 10: 20ml/lít nước

Nếu bệnh nặng thì phải tiêm để chống nhiễm khuẩn thứ phát đường hô hấp và tiêu hoá như sau:

- Sáng: Tialin.Thái: 1ml/10kgP
- Chiều: Vidan T: 1ml/10kgP

Nếu mũi nhày và mủ hoặc chảy máu cam thì điều trị như sau

- Sáng: Spyracin.Thái 1ml/10kgP
- Chiều: Flodovet 1ml/10kgP

Tốt nhất là dùng Macavet tiêm bắp 1ml/15kgP/lần, cứ 48h tiêm nhắc lại 1 lần, tiêm 3 – 4 mũi là đủ.

7. Phòng bệnh:

Không nuôi các lứa tuổi lợn khác nhau chung cùng một chuồng hoặc trong một khu vực với một số loài gia cầm và chim hoang khác.

Theo dõi đàn lợn, phát hiện các dấu hiệu lâm sàng của lợn nghi bị bệnh, kết hợp kiểm tra huyết thanh để xác định chính xác bệnh và áp dụng các biện pháp phòng trị tích cực.

Thực hiện đầy đủ các biện pháp vệ sinh thú y: giữ chuồng luôn khô sạch, ẩm áp mùa đông, thoáng mát mùa hè, định kỳ phun thuốc sát trùng, ủ phân để diệt mầm bệnh ở môi trường.

Tổ chức tiêm vaccin cho đàn lợn ở vùng có lưu hành bệnh hoặc các trại lợn giống, nếu có điều kiện.

Hiện nay có các loại vaccin vô hoạt được sử dụng ở nhiều nước trên thế giới như:

- Flusure RTU của Mỹ là vaccin vô hoạt phòng bệnh cúm lợn. Tiêm lần 1 cho lợn con lúc 3 tuần tuổi và sau 3 tuần nữa tiêm nhắc lại lần 2 (mỗi con tiêm sau bắp thịt 2ml vaccin). Sau đó nếu nuôi tiếp thì cứ 6 tháng tiêm lại một lần.

- Flusure/RespiSure RTU: vaccin vô hoạt đa giá của Mỹ phòng bệnh cúm và sởi lợn (cách dùng và phương pháp, thời gian dùng như vaccin cúm Flusure RTU).

- Flusure/RespiSure.1one: cũng là vaccin vô hoạt đa giá của Mỹ phòng 2 bệnh cúm và sởi lợn (cách dùng, thời gian dùng, liều dùng như nêu trên).

- Griporc của Tây Ban Nha: vaccin vô hoạt chống bệnh cúm lợn, chứa virus typ A chủng HSW-N hoặc typ Achủng HSW-N2.G và A.SH tiêm 1ml/lợn con 10 - 12 ngày tuổi và nhắc lại khi lợn đạt 35- 40 ngày tuổi, hoặc tiêm lần đầu lúc lợn 30- 40 ngày tuổi 1ml/con sau đó nhắc lại 2ml/con khi lợn đạt 60-65 ngày tuổi. Ở lợn nái và đực giống, tiêm vaccin chống cúm 2ml/con, 21 ngày trước khi phối giống, sau đó một năm tiêm định kỳ hai lần cách nhau 6 tháng.

- SUIPRVAC AD-Coli-Flu. Đây là vaccin vô hoạt đa giá của Tây Ban Nha chống 3 bệnh: cúm lợn, giả dại (Aujeszki) và tiêu chảy do E.coli (Colibacillosis). Tiêm bắp 2ml/con, lần 1 lúc lợn đạt 3-4 tuần tuổi, sau 25-30 ngày tiêm nhắc lại và hàng năm tiêm định kỳ 2 lần cách nhau 6 tháng.

- IZOVAC SUI-FLU: vaccin vô hoạt chống bệnh cúm lợn của Ý, chứa hai chủng H1N1 và H3N2.

Lợn vỗ béo tiêm 2ml/con lúc 90 ngày tuổi và nhắc lại sau 2-3 tuần, có thể tiêm lại lần 3 nếu có nguy cơ nhiễm bệnh.

Lợn nái chưa tiêm 2ml/con lúc chưa được 70 ngày và tiêm nhắc lại 2-3 tuần sau đó. Định kỳ tiêm 2 lần/năm cách nhau 6 tháng.

- Endfluence-2: vaccin vô hoạt chống cúm lợn của Hà Lan chứa 2 chủng H1N1 và H3N2, cách dùng và liều dùng như vaccin trên.

<http://nguoichannuoi.vn/benh-cum-lon-influenza-suum--hog-flu-fm639.html>